

inițiat de psiholog Anca Tomescu și medic pediatru Ileana Băian, „*Mesagerii sănătății*”, program conceput de reportera radio Eugenia Popescu pentru Palatul Copiilor din București, „*Tinerii pentru Tineri*”, proiect elaborat de medic Irina Dincă în scopul planificării familiale și educației sexuale pentru tineretul român „*Hrană la domiciliu pentru virstnici*”, inițiativă aparținând doctoriței Cătălina Tudose, d-nei Crenguța Cimpian).

Cel de al doilea ciclu de cursuri s-a desfășurat la Londra și Leeds, reunind un număr de patru participanți români: profesor Carmen Ființescu (Galați), medic generalist Valentin Vladu (policlinica „Titan”), inginer Ioana Treistar (director al organizației „*Mesagerii Sănătății*” din București și dr. Sorin M. Rădulescu (sociolog la Institutul de Sociologie al Academiei).

Cursurile au avut o durată de două săptămâni și au vizat două teme de bază în domeniul medico-sanitar: „*Abordări participative privind evaluarea trebuințelor de sănătate*” (curs ținut de Regents College din Londra) și „*Sănătate și dezvoltare comunitară*” (curs desfășurat la Bechwood Conference Centre din Leeds).

Desfășurate sub atenta supraveghere și competența îndrumare a grupului de experți britanici „Labyrinth Training and Consultancy”, alcătuit din Georgina Webster și Jan Smithies, cursurile la care au participat și reprezentanți britanici din domeniul promovării și dezvoltării sănătății comunitare, au reprezentat un excelent prilej pentru dobândirea de cunoștințe și deprinderi în acest domeniu ca și pentru elaborarea unor programe proprii care să demareze în România în viitor. Au fost utilizate cele mai noi metode de instruire, s-au oferit informații utile despre cele mai recente cercetări și proiecte britanice cu privire la fundamentarea sănătății cu caracter umanitar și s-a făcut, totodată, un fructuos schimb de experiență între participanții români și cei britanici. Ca tehnică principală de activizare a audienței, *brainstorming*-ul a reprezentat mijlocul principal prin intermediul căruia a fost stimulat fluxul de idei și imaginația creatoare în ambele sensuri.

În mod complementar și ca o ilustrare practică a celor învățate în cadrul cursurilor au fost efectuate numeroase vizite de lucru într-o serie de instituții și organizații britanice cu rol în promovarea sănătății comunitare (de exemplu, *Health Education Authority, Centre for International Child Health, Enfield Health Promotion Unit, Environmental Health Department Oxford City Council, Primrose Hill Primary School, Haverstock School Nuffield Institute, Terrence Higgins Trust* ș.a.).

În cadrul acestor vizite, participanții români au avut ocazia să se familiarizeze cu sistemul britanic de educație medico-sanitară comunitară și să dezvolte multiple contacte în aria lor de interes profesional. Pe această bază, ei vor fi în măsură să elaboreze, în viitor, diferite programe de educație sanitară și promovare a sănătății.

Eforturile întreprinse până acum de organizatorii britanici, în primul rând, de către Sally Markwell (inițiatoarea britanică a proiectului *R.P.U.K.*) și Sophie Eager (reprezentanta britanică în România) nu vor întârzia să-și arate în curând roadele, în acțiunea de promovare a sănătății comunitare din România fiind atras un număr din ce în ce mai mare de specialiști români din arii largi ale activității profesionale și științifice.

Dr. Sorin M. Rădulescu

Relații interetnice — domeniu de cercetare științifică, Reuniune științifică internațională, Chișinău, 18 — 20 iunie 1992.

Dintre manifestările științifice cu participare internațională, pe anul 1992, remarcăm Sesiunea științifică organizată de Institutul Național de Sociologie — Republica Moldova cu tema *Relații interetnice — domeniu de cercetare științifică* care s-a desfășurat la Chișinău în perioada 18 — 20 iunie 1992.

Problemă de actualitate, mult dezbătută și controversată, relații interetnice a atras cercetători din Bulgaria, Canada, Olanda, România, S.U.A., Ucraina care au dovedit, prin comunicările susținute, o cunoaștere documentată a istoriei Moldovei, a problemelor sociale și mai ales a celei mai specifice probleme cu care se confruntă astăzi, în primul rând, și care a constituit și tema Sesiunii științifice de la Chișinău.

Comunicările științifice au convers către o concluzie majoră potrivit căreia conflictul interetnic, atit de vehiculat de factori interesați, este de fapt nu conflict politic întreținut de forțe conservatoare cu interese bine cunoscute.

La deschiderea lucrărilor sesiunii au participat: prof. univ. dr. Ovidiu Bădina, Directorul Institutului Național de Sociologie al Republicii Moldova, Alexandru Moșanu, Pre-

ședintele Parlamentului Republicii Moldova, Andrei Mihai Andrieș, Președintele Academiei de Științe a Republicii Moldova.

Comunicările s-au axat pe câteva subteme majore: *Premise și perspective* care au avut în vedere aspecte etnice în contextul politicilor internaționale (Prof. dr. William Crowther S.U.A.), premisele culturale în relațiile interetnice (Dr. Gheorghe Lencan Stoica — România), condițiile în care se desfășoară relațiile interetnice (prof. dr. Leonard Plotnicov S.U.A.); Republica Moldova oglindită în presa olandeză (Coen Hribnic, Olanda); aspecte ale formării statelor din Europa de răsărit (Arthur Helweg S.U.A.); problema identității etnice a populației dintre Prut și Nistru (Prof. V. Zelenciuc — membru corespondent al Academiei de Științe a Republicii Moldova) și importanța argumentului etnic în cultura populară (Prof. Vasile Vieteșanu — Directorul Institutului de etnografie și folclor al Academiei Române).

Climatul comunicațional interetic a evidențiat aspecte controversate privind conflictul politic care se consumă la nivel de conducere statală și relațiile interetnice propriu-zise care, sub aspect psihologic, nu pot fi considerate decît relații de bună conviețuire. În contextul schimbărilor sociale generaie problema naționalismului este vehiculată de interese care încalcă drepturile celor care conviețuiesc pașnic (Mihai Dumitru, România; Stepanova Galina Semion, Republica Moldova; Al. Roman, Republica Moldova; Prof. Radu Florescu, Director, East European Research Center, Boston College, S.U.A.).

La subtema *Politici și etnicități* s-a prezentat un punct de vedere asupra actualei explozii a naționalismelor (Dumitru Borțun, Grigore Georgia — România); Contradicțiile și perspectivele dezvoltării relațiilor interetnice în mediul urban (Prof. N. Țurcanu, Bălți - Moldova), procese etnice contemporane în Ucraina (A. V. Orlov — Ucraina); Respectarea drepturilor băștinașilor sau desnaționalizare? Cazul Basarabiei (Prof. Ovidiu Bădina).

Căi de diminuare a stărilor conflictuale. Acțiuni constituționale, legislative și administrative. La această secțiune au fost prezentate comunicări privind căi și modalități de depășire și soluționare a conflictelor în domeniul relațiilor interetnice. A fost abordată problema Legii cetățeniei — toți locuitorii sînt și cetățeni ai Republicii Moldova — și garantarea drepturilor tuturor grupurilor naționale sau etnice (Ana Pascariu, V. Auichin, G. Guzun, D. C. Grama — Republica Moldova, Ovidiu Șincai, Mihai Ciobotaru, Sorin Petrescu — România).

A fost, de asemenea, dezbătut aspectul dacă actualele probleme interetnice ale Republicii Moldova sînt probleme ale minorităților sau este o problemă a tranziției în care este inclusă și problema minorităților — și de aci conflict interetic.

Mass-media și literatura față în față cu problemele naționalităților contocuitoare — a evidențiat obligația celor care aparțin acestui domeniu vast, de a informa obiectiv lumea despre aceste procese care au loc în Republica Moldova, și care alimentează conflictele interetnice (Mihai Cîmpoi, Președintele Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, Alla Belostecinic, Institutul de filosofie, sociologie, drept al Academiei de Științe — Republica Moldova, Valeriu Matei, scriitor — deputat în Parlamentul Moldovei, Tudor Zanet, redactor șef la „Ana Sozu”).

Au urmat șase abordări asupra unei *Posibile armonii interetnice în Republica Moldova*. Concluzia a fost aceea că o cunoaștere științifică aprofundată a genezei stărilor conflictuale, a procesului de tranziție la democrație în condițiile unei economii de piață poate contribui la evaluarea corectă a realității și la soluționarea problemelor fiind posibilă o armonie interetică în Republica Moldova, factorii de conducere ai Republicii acordînd toată atenția soluționării lor într-un spirit de justiție și echitate (Grebensciov Victor Ghenadie — Director general al Departamentului de stat pentru probleme naționale al Republicii Moldova, Ștefan Bozbei, Galina Iacobovici, Vladimir Ivanov, Valentina Diordiciuc, Teodor Magder — Departamentul de stat pentru problemele naționale al Republicii Moldova.

Reuniunea științifică s-a încheiat cu vizite documentare, întîlniri cu personalități, Conferința de presă la care s-a adoptat o declarație, pe care o publicăm în continuare.

Ioana Boja

DECLARAȚIE DE PRESĂ

Participanții la Reuniunea științifică internațională „*Relațiile interetnice — domeniu de cercetare științifică*”, organizată de Institutul Național de Sociologie al Republicii Moldova în zilele de 18, 19 și 20 iunie 1992, au stabilit fructuoase contacte științifice, au realizat un valoros schimb de opinii cu privire la problematica relațiilor interetnice în lumea